

NÁLEZY LIDSKÝCH KOSTERNÍCH OSTATKŮ V PÍSKU

Jiří Fröhlich

Tento příspěvek vznikl inspirací z článku archiváře Daniela Kováře (2013) o nálezích lidských ostatků v Českých Budějovicích a přináší přehled a vyhodnocení obdobných náhodných nálezů v Písku. Nejsou do něho zahrnuty archeologické výzkumy hrobů na píseckých hřbitovech a v kostelích. Výzkum pohřebiště u kostela Narození Panny Marie probíhal v letech 1997, 1998, 2006 (Fröhlich 2010) a 2008 (nepublikovaný výzkum J. Jiříka a M. Ptáka). Hroby u kostela sv. Václava byly zkoumány v roce 1999 (Fröhlich 2013). V roce 1995 byly prozkoumány hroby pod zaniklou lodí dominikánského klášterního kostela (Adámek – Fröhlich 1996a) a rok předtím byla prozkoumána krypta téhož kostela obsahující ostatky 82 osob (Adámek – Fröhlich 1996b). Dva hroby byly odkryty v roce 1980 pod podlahou hřbitovního kostela Nejsvětější Trojice (Pospíšilová 1990; Fröhlich 1997, 152).

PŘEHLED NÁLEZŮ LIDSKÝCH OSTATKŮ

Dvacátá léta 19. století

1.

Na zahradě na místě pozdější Sokolovny nalezena lidská kostra. Podle tehdejšího určení patřila zahradníku – sebevrahovi, který se oběsil před 77 lety (tj. v padesátých letech 18. století) a byl pohřben na místě.

Pozn.: Sokolovna čp. 395 postavena v Lázeňské, nyní Tyršově ulici. O objevu informovala Marie Axamitová (1817–1909) ve svých rukopisných Pamětech, sepsaných kolem roku 1900. Byla tehdy dítě a rodiče ji nedovolili se jít na místo nálezů podívat.

Lit.: Axamitová (1900), fol. 22.

1830

2.

V roce 1830 nechala Antonie Merglová na místě barokní Budějovické kapličky, zasvěcené Panně Marii, postavit kapličku novou, a v ní znovu pohřbila lidské ostatky, nalezené pod kaplí původní. Při přesunu kapličky o 7 m v roce 1974 byly pod podlahou vyzvednuty ostatky asi dvou osob a znovu přemístěny pod pamětní desku na kapličce.

Pozn.: Kaplička stojí na rozcestí v Budějovické ulici. Další kosti byly nalezeny při stavbě sousední vily čp. 846 v roce 1923 a také údajně silničáři v roce 1974 za kapličkou.

Lit.: Bezděka 1887, 77; Axamitová (1900), fol. 51; Fröhlich 1975, 61; Fröhlich 1997, 155.

1844

3.

Při rovnání terénu pro dlažbu západně od kostela Narození Panny Marie, nejspíše r. 1844, byly z plochy zaniklého hřbitova odvezeny lidské kosti na mnoha vozech. U kaple sv. Jana Nepomuckého byl při té příležitosti odkryt hrob, podle zbytků oděvu kněze.

Lit.: Bezděka 1887, 49.

1846

4.

Při kopání hluboké strouhy v komunikaci před Budějovickou bránou, u domu p. Knappa stojícího vlevo směrem od města, registrovány důkazy pohřbívání.

Pozn.: Dnešní Budějovická ulice.

Lit.: Bezděka 1887, 77.

1861

5.

Při kopání sklepa na novostavbě domu ve Školní ulici našel dělník Štengel stříbrné mince hmotnosti 18 lotů (289 g) z 16. a 17. století. Mince měly ležet na kostře.

Pozn.: Školní (Školská) ulice nyní nese název Smetanova.

Lit.: Poutník od Otavy 20. 11. 1861, č. 14.

1881

6.

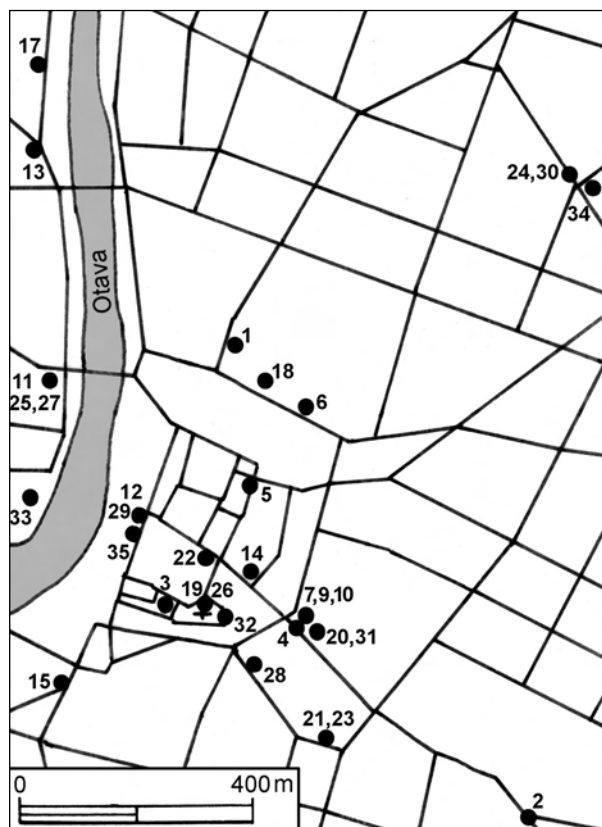
Kostra nalezená při překopávání prsti na zahradě H. Matznera za parkem.

Pozn.: Pravděpodobně v dnešní Tylově ulici.

Lit.: Otavan 12. 3. 1881, č. 11.

Obr. 1. Písek. Poloha lokality na mapě ČR

Obr. 2. Schematická mapka Písku s lokalizací kosterních nálezů. Čísla na mapce odpovídají číslování v textu. Na mapce chybějí lokality č. 8 a 16, vzdálené od města západním směrem

1883

7.

Kostra nalezená v nepatrné hloubce při bourání základní zdi stodoly bývalého hostince Na Bačkoře. Na lebce byly patrné dvě sečné rány (na temeni a levé straně).

Pozn.: Hostinec Na Bačkoře stál do roku 1879, po jeho zániku požárem byla na jeho místě postavena reálka, nyní Gymnázium čp. 89 v Komenského ulici.

Lit.: Otavan 7. 7. 1883, č. 27.

8.

Při kopání základů vojenské prachárny v Hradištském lese na pravém břehu Otavy vykopána kostra obtočená řetězem s navlečenými vykoványými železnými hroty. Řetěz do nově založeného píseckého muzea věnoval městský radní Alois Pakeš.

Pozn.: Stavba prachárny byla započata v září 1883 a v lednu 1884 dokončena (*Sedláček 1912, 281*).

Lit.: Otavan 12. 7. 1884, č. 28; *Fröhlich – Čížek 2003, 15–16*.

1884

9.

Druhá kostra nalezená na staveništi reálné školy při kopání jámy pro sloup lešení. Ostatky byly přeneseny na svatotrojický hřbitov.

Pozn.: Dnes budova Gymnázia čp. 89 v Komenského ulici.

Lit.: Otavan 7. 6. 1884, č. 23.

1885

10.

Při kopání základů k tělocvičně u nové budovy škol reálných nalezeny v hloubce asi 1 stopy 2 kostry. Celkem zde již bylo nalezeno 5 koster.

Pozn.: Dnes budova Gymnázia čp. 89 v Komenského ulici.

Lit.: Otavan 25. 7. 1885, č. 30.

1895

11.

Lidské kosti nalezeny při kopání základů pro městský chudobinec.

Pozn.: Chudobinec stál na místě dnešní Střední zdravotnické školy ve třídě Národní svobody čp. 420.

Lit.: Písecké listy 16. 6. 1895, č. 11; Otavan 21. 6. 1895, č. 25.

12.

Při kopání nových sklepů pod hostincem U Bílé růže byly v hloubce asi 1 m nalezeny četné kosti, které byly přeneseny na svatotrojický hřbitov.

Pozn.: Hostinec U Bílé růže čp. 122 stál vedle klášterního kostela v ulici Fráni Šrámka.

Lit.: Písecké listy 4. 12. 1895, č. 36.

1896

13.

Na zahradě Karla Walda v Pěnické ulici nalezeny při odkopávání hlíny v hloubce 1,5 m čtyři kostry. Dvě byly v poloze na zádech, druhé opačně tak, že jejich nohy dosahovaly ke kyčlím předchozích a ležely na straně obličejem k sobě.

Pozn.: Zaniklý dům čp. 160 na severním konci pozdější Čechovy ulice.

Lit.: Otavan 4. 7. 1896, č. 27.

Před 1898

14.

V tzv. Hrádkovském domě se při kopání nalézaly pozůstatky zemřelých.

Pozn.: Jde o dům čp. 72 na nároží Chelčického a Soukenické ulice.

Lit.: *Matzner 1898, 159*.

1898

15.

Při kopání základů k novostavbě domu v ulici proti hřebčinu našli dělníci kostru v hloubce 0,5 m.

Pozn.: Hřebčín stál v cípu mezi dnešními ulicemi Hradištskou a Švantlovou.

Lit.: Otavan 9. 7. 1898, č. 28.

1899

16.

Lidské kosti několika osob vykopány při bourání hamru. Přivolaný MUDr. Procházka usoudil, že jich bylo nejspíše používáno ke studiu. Před lety v hamru bydlel student medicíny.

Pozn.: Hamr stál u jezu na pravém břehu Otavy před městem.

Lit.: Otavan 1. 7. 1899, č. 27.

17.

Ve dvoře hostince v Novomlýnské ulici U Martinců nalezena při kopání kanálku v hloubce asi 0,5 m kostra, dle lékařského posudku muže.

Pozn.: Dnes Jablonského ulice.

Lit.: Otavan 30. 9. 1899, č. 40.

Před 1900**18.**

Na zahradě dvora Ottů nalezena při kopání kostra, která měla údajně pod lebkou břitvu.

Pozn.: Ottů dvůr čp. 70 stál v dnešní Tylově ulici na místě parkoviště vedle Městského divadla.

Lit.: Axamitová (1900), fol. 42.

1900**19.**

Při navrtávání vodovodu na Bakalářích na straně k Jirsíkově ulici vykopány lidské kosti.

Pozn.: U kostela Narození Panny Marie, proti dnešní ulici Leoše Janáčka.

Lit.: Otavan 6. 10. 1900, č. 40.

1903**20.**

Na zahradě domu čp. 96 v Husově třídě byly při kopání základů lednice schwarzenberského pivovaru v Protivíně vykopány v nepatrné hloubce kostry.

Pozn.: Dům vedle Gymnázia v dnešní Budějovické ulici.

Lit.: Otavan 17. 10. 1903, č. 42.

1910**21.**

Při kopání v ulici, která má vést z Purkyňovy ulice na západ, nalezena 24. 1. 1910 v hloubce asi 30 cm kostra, údajně muže 60 let starého a 160 cm vysokého.

Pozn.: Nově budované Husovo náměstí. Dříve zde bylo pole.

Lit.: Otavan 29. 1. 1910, č. 5; Písecký kraj 29. 1. 1910, č. 5; Písecké listy 2. 2. 1910, č. 5.

1911**22.**

Při přestavbě domu U Zlatého páva se přišlo ve výklenku na množství kostí asi 2 roky starého dítěte, drůbeže a zetlelé zbytky potravy a skořápky oříšků. Podle výroku historika Augusta Sedláčka šlo v důsledku pověry o zadržování živých obětí.

Pozn.: Původně výstavný gotický dům čp. 38 na Alšově náměstí s rozlehlou síní v patře, sklenutou na dvě pole křížovými klenbami, byl zničen přestavbou v roce 1939.

Lit.: Písecký kraj 11. 2. 1911, č. 7.

23.

Na novostavbě domu stavitele Václava Hovorky na novém náměstí poblíž tržiště nalezeny lidské kosti.

Pozn.: Dnešní Husovo náměstí.

Lit.: Písecký kraj 29. 7. 1911, č. 31; Písecké listy 2. 8. 1911, č. 31.

1924**24.**

Při výkopu pro kanalizaci z ulice Na Spravedlnosti k domkům legionářů nalezeny v hloubce asi 30 cm dvě

kostry. Kosti ohledal MUDr. Kratochvíle a byly převezeny na hřbitov.

Pozn.: Podle informace bývalého zaměstnance muzea Václava Konšanta byly kosti vykopány u domu čp. 785.

Lit.: Písecké listy 12. 4. 1924, č. 15.

1927**25.**

Při kopání jámy na vápno v přístavbě rodinné školy na třídě Národní svobody nalezena 20. dubna v hloubce 1 m kostra orientovaná hlavou k severu a obličejem do země. Ostatky byly uloženy na svatotrojickém hřbitově.

Lit.: Písecké listy 30. 4. 1927, č. 18; Písecký kraj 30. 4. 1927, č. 18.

26.

V roce 1927 při kopání šachet pro štenýřové lešení při opravě vnějších omítek kostela Narození Panny Marie nalezeny v hloubce 50–60 cm pod dlažbou kosti.

Lit.: Voborský 1929, 157.

1930**27.**

Na zahradě městského chudobince našli dělníci 12. 9. 1930 v hloubce asi 60 cm kostru, údajně asi třicetiletého muže. Při pohřbu ležely dva cínové knoflíky s kusem látky. Ostatky byly přeneseny na svatotrojický hřbitov.

Pozn.: Chudobinec stál na místě dnešní Střední zdravotnické školy čp. 420 na třídě Národní svobody.

Lit.: Písecké listy 18. 9. 1930, č. 38.

1931**28.**

Na staveništi přístavby Okresního úřadu Na Převorce nalezena 1. 12. 1931 v hloubce asi 50 cm lidská kostra, údajně muže.

Pozn.: Dnes čp. 1251 v ulici Otakara Ševčíka.

Lit.: Písecké listy 10. 12. 1931, č. 50.

1935**29.**

Při kopání základů pro dům na místě demolovaného domu U Bílé růže našli dělníci dva hroby orientované hlavami k západu. Při kostrách byl kožený opasek s přezkou a klokočové kuličky z růžence s měděnou svátostkou vyrobenou v Římě, která má v lici polopostavu sv. Tomáše de Villa Nova a na rubu Pannu Marii Loretánskou. Oba pohřby byly pravděpodobně pod podlahou kaple sv. Barbory, která byla součástí bouraného domu a původně stála v jižní boční lodi dominikánského klášterního kostela.

Pozn.: Dnes čp. 122 v ulici Fráni Šrámka.

Lit.: Lipš – Malý – Šťastný 1936, 4–5.

1944**30.**

V roce 1944 vykopal v malé hloubce v ulici Na Spravedlnosti pan Svašek při stavbě domu kosti. Kosti byly vykopány i na protější straně ulice při stavbě domu pana Maška čp. 947.

Lit.: Fröhlich 2006, 949.

Cca 1955

31.

V objektu bývalé sběrný druhotných surovin za čp. 96 v Budějovické ulici vykopány 2 kostry.

Lit.: Fröhlich 1997, 155.

1977

32.

V liniovém výkopu východně od kostela Narození Panny Marie byla podél průčelí farní budovy registrována v jámě široké 285 cm deponie kostí.

Lit.: Fröhlich – Michálek 1981.

1978

33.

Za východní zdí svatotrojického hřbitova byly při terénních úpravách vykopány části lidské kostry.

Lit.: Fröhlich 1980, 159.

1979

34.

V září 1979 při kopání rýhy pro uzemnění k nové hale stříkárny v SZ části areálu tehdejšího Elektropřístroje vykopána kostra. Podle svědků šlo o dospělého člověka pohřbeného v hloubce kolem 60 cm.

Pozn.: V sousedství bylo popraviště.

Lit.: Fröhlich 2006, 949.

35.

Pod podlahou garáží pod hotelem Bílá růže čp. 169 v ulici Fráni Šrámka nalezeny druhotně přemístěné ostatky několika osob.

Lit.: Fröhlich 1980, 159.

ZÁVĚREČNÉ ZHODNOCENÍ

Objevy lidských kosterních ostatků v Písku byly z velké části shromážděny především excerpcí místních novin. K jejich nálezům docházelo zejména v poslední čtvrtině 19. století a první třetině 20. století při rozšiřování města a přestavbě domů. K ohledání ostatků byl v některých případech přivolán lékař a bývaly opětovně pohřbeny na svatotrojickém hřbitově.

Náhodné nálezy lze rozdělit do několika skupin. Ostatky nalezené v letech 1844, 1927 a 1977 kolem kostela Narození Panny Marie patří pohřbeným na městském hřbitově. Hřbitov byl založen po postavení kostela kolem poloviny 13. století. V roce 1549 byl z kapacitních důvodů zrušen, nicméně se na něm příležitostně pohřbívalo i později. Například pohřeb kněze u kaple sv. Jana Nepomuckého musel být uskutečněn až po její stavbě v letech 1741–1743 (*Fröhlich 2010*).

K regulérním pohřbům patří i dva hroby, objevené v roce 1935 a související s kaplí sv. Barbory, která původně stála v zaniklé jižní boční lodi dominikánského klášterního kostela. Přiložená svátostka se sv. Tomášem de Villa Nova datuje jeden hrob do druhé poloviny 17. století.

Kosti vykopané v roce 1977 za východní zdí svatotrojického hřbitova zase pocházejí z vojenského hřbitova, který je zde doložen v letech 1783–1843 (*Sedláček 1912, 164; týž 1913, 132–133*).

Lidské ostatky postupně nalézané v letech 1895, 1927 a 1930 v areálu dnešní Střední zdravotnické školy na nároží za gotickým mostem na třídě Národní svobody mohou patřit některým zemřelým ve špitále, který zde stával snad již od poloviny 14. století. Bezpečně je doložen na počátku 15. století a zanikl koncem 19. století (*Sedláček 1913, 266–270*).

Další skupinu tvoří ostatky související s popravištěm na návrší Na Spravedlnosti 1 km SV od centra města. Ve výkopech v letech 1924, 1944 a 1979 v jeho sousedství nalezené ostatky téměř jistě souvisejí s popravenými, kteří nesměli být pohřbeni na hřbitově v posvěcené půdě. Je jen škoda, že nebyly odborně antropologicky posouzeny. Konkrétně je toto popraviště se šibenicí písemně doloženo od roku 1541 a k poslední popravě na něm došlo asi v roce 1781 (*Pešta 2012, 200*). Hrdelní právo měl ale Písek již od roku 1400 a je pravděpodobné, že jde o místo nejstaršího píseckého popraviště (*Fröhlich 2006, 952*). Také ostatky nalezené v roce 1899 na Pražském předměstí U Martinců v Novomlýnské (nyní Jablonského) ulici mohou eventuálně souviset s popravištěm, které bylo v místě zvaném U Stínadel (*Fröhlich 2006, 953*).

Neobvyklý je nález lidské kostry obtočené řetězem s navlečenými vykovávanými železnými hroty, vykopané v roce 1883 při hloubení základů prachárny. Mrtvého lze pravděpodobně považovat ze reventanta, který se podle pověrečných představ jeho současníků mohl vracet mezi živé a škodit jim. Proto mrtvé tělo obtočili řetězem, probodli hroty a zakopali daleko (téměř 3 km) od města (*Fröhlich – Čížek 2003, 15–16*). Hroty jsou uloženy ve sbírce Prácheňského muzea v Písku (inv. č. VI-1688).

Dokladem pověrečné praxe jsou nepochybně též kosti údajně dvouletého dítěte, nalezené v roce 1911 spolu s drůbežími kostmi, zbytky potravy a skořápkami oříšků ve výklenku gotického domu U Zlatého páva na Alšově náměstí. Četné doklady nálezů lidských ostatků ve zdivu českých hradů znamenal August Sedláček ve svých patnáctidílných Hradech, zámcích a tvrzích království Českého (shrnutí *Rous – Málek 2007, 48–49*). Na Písecku byla lidská kostra objevena ve výklenku uzavřeném nas-

kládanými kameny v hospodářské budově tvrze v Borovanech (*Sedláček 1890, 46; Chleborad 1928, 280*). Historik August Sedláček se domníval, že dítě bylo v píseckém domu zazděno živé, ale příklady z Valašska dokládají, že v obdobných případech kosti patřily předkům, kteří byli potají vykopáni na hřbitově. Měly chránit dům a jeho obyvatele (*Vařeka 1991, 117*). Také drůbeží kosti a ořechy, nalezené v píseckém výklenku, bývají součástí domových či stavebních obětí (např. Úlehle, Temelín, Telč: *Fröhlich 1993, 269*).

Za kosti používané medikem byly považovány neúplné ostatky několika osob vykopané v roce 1899 při bourání hamru. Pohřbený na zahradě dvora Ottů na Budějovickém předměstí a odkrytý v 19. století s břitvou pod hlavou zase mohl být obětí vraždy. Nedaleko, na zahradě na místě pozdější Sokolovny, byla ve dvacátých letech 19. století vykopána kostra údajně sebevraha, který se oběsil před 77 lety a podle zvyklostí byl na místě pohřben.

Kromě ostatků z městského hřbitova, od klášterního kostela a z domu U Zlatého páva pocházejí z vnitřního města pouze dva doklady. Lidské kosti nalézané v Hrádkovském domě čp. 72 v Chelčického ulici, které zmiňuje písecký historik Jan Matzner ve svých dějinách města, mohou pocházet z válečných událostí při opakovaném dobývání města v letech 1619–1620, kdy došlo k vyvraždění téměř všech obyvatel Písku (*Sedláček 1911, 107–118*). Podle mincí, nalezených v roce 1861 při kostře v tehdejší Školské ulici, mohl být i tento člověk pohřben na počátku třicetileté války (mince se ale nedochovaly).

Ostatní nálezy lidských ostatků převážně pocházejí z Pražského a zejména Budějovického předměstí. Většinou nepochybně půjde o vojáky účastníky se obléhání a dobývání Písku na počátku třicetileté války a za války o dědictví rakouské. Nejvíce jich bylo nalezeno v prostoru před Budějovickou bránou, která bývala nejčastěji při dobývání atakována. Jsou to nálezy ze staveniště reálky a v jejím okolí v letech 1846, 1883–1885, 1903 a kolem roku 1955. Na jedné lebce byly dokonce patrné dvě sečné rány. Také písecký historik Jan Matzner napsal, že když se staví v Budějovické ulici, přichází se na mohutné kostry vysokých granátníků (*Matzner 1898, 165*). Ostatky vojáků budou nepochybně též nálezy v širším okolí tohoto prostoru, tj. z let 1881 na zahradě pana Matznera za parkem, 1910 a 1911 na Husově náměstí a 1931 v dolní části ulice Na Převorce (Otakara Ševčíka). Za kosti francouzských vojáků byly považovány i několikrát přemístěné ostatky osob pohřbených pod Budějovickou kapličkou, kteří zde měli padnout koncem prosince 1741 za války o dědictví rakouské (*Bezděka 1887, 77*). Přes 400 padlých vojáků bylo ale převezeno do města a pohřbeno do společného hrobu na klášterní zahradě (*Sedláček 1911, 368*). S tím patrně souvisí nález četných kostí pod domem U Bílé růže v roce 1895 a druhotně přemístěné ostatky nalezené v roce 1979 při stavbě garáží pod výše situovaným hotelem Bílá růže. S válečnými událostmi také nejspíše můžeme spojit nálezy lidských ostatků na Pražském předměstí. Šlo o hromadný hrob čtyř osob v bývalé Pěnické ulici, odkrytý v roce 1896, a lidské ostatky vykopané za dva roky proti tehdejšímu hřebčinci. C. k. hřebčinec byl v objektu bývalého Švantlova dvoru, ve kterém za války o dědictví rakouské měli vojáci pekárnu.

PRAMENY A LITERATURA

- Adámek, J. – Fröhlich, J. 1996a*: Archeologický výzkum zaniklého dominikánského kláštera v Písku. In: Prácheňské muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 1995. Písek, 35–43.
- Adámek, J. – Fröhlich, J. 1996b*: Krypty kostela Povýšení svatého Kříže v Písku. In: Sborník Společnosti přátel starožitností 4. Praha, 167–180.
- Axamitová, M. (1900)*: Pamětní kniha M. Axamitové, opis A. Sedláčka, SOkA Písek, Archiv města Písek, kniha č. 310.
- Bezděka, F. R. 1887*: Královské město Písek. Díl druhý, zvláštní. Litografovaný rukopis. Písek.
- Fröhlich, J. 1975*: Budějovická kaplička přemístěna, Výběr 12, 61.
- Fröhlich, J. 1980*: Archeologický příspěvek k dějinám Písku, Výběr 17, 157–160.
- Fröhlich, J. 1993*: Stavební obětiny v archeologických nálezech, Výběr 30, 268–270.
- Fröhlich, J. 1997*: Písecko v zrcadle archeologie. Písek.
- Fröhlich, J. 2006*: Poloha a podoba popravišť Prácheňského kraje, Archeologie ve středních Čechách 10, 945–957.
- Fröhlich, J. 2010*: Městský hřbitov u farního kostela Narození Panny Marie v Písku (výzkum 1994–2006), Jihočeský sborník historický 79, 47–60.
- Fröhlich, J. 2013*: Archeologický výzkum kostela sv. Václava v Písku, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 26, 171–182.

- Fröhlich, J. – Čížek, J. 2003: Čertova stezka. Písek.
- Fröhlich, J. – Michálek, J. 1981: Písek, Výzkumy v Čechách 1976–77, 100.
- Chleborad, A. 1928: Popis okresu bechyňského. Bechyně.
- Kovář, D. 2013: Nálezy lidských kosterních ostatků v Českých Budějovicích ve druhé polovině 19. a první čtvrtině 20. století, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 26, 279–286.
- Lipš, F. – Malý, R. – Šťastný, V. 1936: IX. zpráva Musea Dr. Augusta Sedláčka pro vlastivědu Prácheňska a městského archivu v Písku za r. 1935. Písek, 3–8.
- Matzner, J. 1898: Královské město Písek. Průvodce městem a okolím, jakož i dějiny jeho. Písek.
- Pešta, J. 2012: Písecké popravy a popravistiště v 19. století, Jihočeský sborník historický 81, 195–231.
- Pospišilová, J. 1990: Nález „vampyrického“ hrobu v lodi hřbitovního kostela Nejsvětější Trojice v Písku, Výběr 27, 248–249.
- Rous, P. – Málek, O. 2007: Nález lidských kostí ve zdivu hradu Ronov u Příbyslavi, Muzejní a vlastivědná práce 45/Časopis Společnosti přátel starožitností 115, 41–51.
- Sedláček, A. 1890: Hrady, zámky a tvrze království Českého. Díl 7, Písecko. Praha.
- Sedláček, A. 1911: Dějiny královského krajského města Písku nad Otavou. Díl I. Písek.
- Sedláček, A. 1912: Dějiny královského krajského města Písku nad Otavou. Díl II. Písek.
- Sedláček, A. 1913: Dějiny královského krajského města Písku nad Otavou. Díl III. Písek.
- Vařeka, P. 1991: Stavební obětiny z české a moravské středověké vesnice v archeologických pramenech, Český lid 78, 117–119.
- Voborský, J. 1929: Ještě k opravě děkanského chrámu v Písku, Otavan 12, 157–159.

DIE FUNDE DER MENSCHENSKELETTÜBERRESTE AUS PÍSEK

Seit dem 19. Jahrhundert werden gelegentliche Funde von den Menschenüberresten in unterschiedlichen Aushüben in Písek registriert. Der Beitrag bringt ihre Übersicht sowie ihre Auswertung. Ein Teil von ihnen stammt aus den Friedhöfen und den Bestattungen in den Kirchen. Weitere Überreste sind aus dem Raum des Stadtsitals und aus den örtlichen Richtplätzen. In einem Fall ist das Begräbnis eines Selbstmörders belegt. Die absolute Mehrheit der Menschenüberreste aus der Vorstadt gehört ohne Zweifel den Soldaten, die am Anfang des Dreißigjährigen Krieges und im Verlaufe des Krieges über die Österreichische Erbe gefallen sind.

Abb. 1. Písek. Die Lage der Lokalität auf der Karte der Tschechischen Republik

Abb. 2. Die schematische Karte der Stadt Písek mit der Lokalisation der Skelettfunde. Die Nummern entsprechen

der Nummerierung in dem Text. Auf der Karte fehlen die Lokalitäten Nr. 18. und 16, die westlich von der Stadt entfernt sind